

Evropská integrace – doplněk
Měnová politika
Vynucování práva

JUDr. Bc. Radovan Malachta
Jaro 2023

**MUNI
LAW**

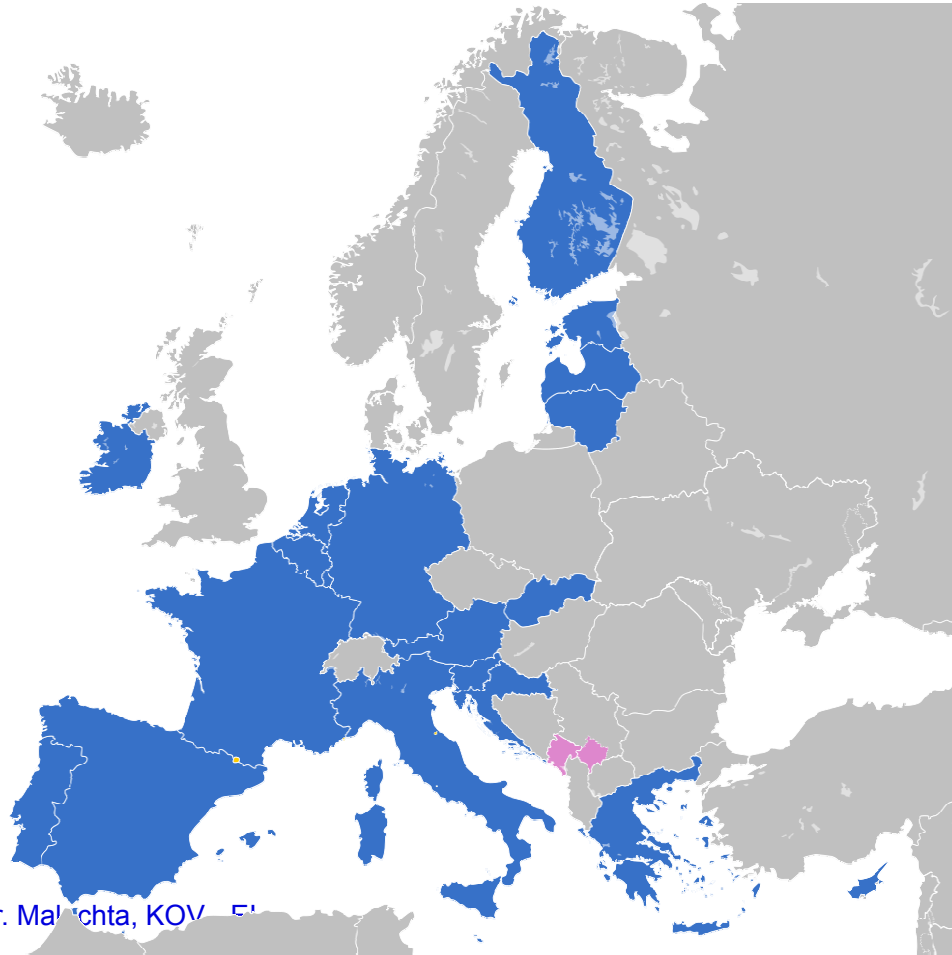
Měnová politika

Měnová politika – právní úprava

Unie vytváří hospodářskou a měnovou unii, jejíž měnou je euro.

- výlučná pravomoc – pro členské státy, jejichž měnou je euro (čl. 3/1 c) SFEU)
- rozvíjeno v čl. 119 a násl. Smlouvy o fungování Evropské unie
 - Evropský systém centrálních bank
 - Evropská centrální banka
 - euro (přijetí opatření Radou pro ČS v eurozóně)
 - členské státy, na které se vztahuje výjimka
 - konvergenční kritéria (čl. 140 SFEU)

Jednotná měna

Základní důvody přijetí jednotné měny

- transakční náklady
 - jednotný vnitřní trh – náklady za transakce (hotovostní i bezhotovostní převody) – může vést a vedlo k prodražení
- stabilizační náklady
 - národní měny – kurzovní výkyvy – potřeba stabilizace (mění se úvěry, úroky)
- transparentnost
 - umožňuje porovnání cen

Euro a související otázky

Nemusíte znát

- 1995: zasedání Evropské rady v Madridu – název euro/eurocenty a jeho užívání, symbol – posléze nařízení Rady ES o zavedení eura (3/5/1998)
- 1996: vzory bankovek, 1997 – vzory mincí
- 1997: „EUR“ (standardizace)
- 1998: pevný směnný kurz a přepočítací koeficienty byly stanoveny
- 1999: 11 států zavedlo jednotnou měnu, zůstatky (třeba na bankovních účtech) přepočítány – původně se platilo jen ve virtuálním prostředí
- 2002: eurobankovky a euromince v oběhu (12 států)
- **právní kontinuita**

Euromince a eurobankovky

– eurobankovky

- výlučné právo povoloivat vydání eurobankovek – ECB (čl. 128 SFEU)
- ECB + národní centrální banky
- sedm stavebních stylů evropské kultury (od antiky po moderní architekturu skla/oceli) – okna/brány na líci, mosty na rubu (nejsou osobnosti)
- jednotná podoba

– euromince

- vydávají ČS, objem emise schvaluje ECB (čl. 128 SFEU)
- jednotný rozměr, kov
- rub: podle ČS

Kritéria pro členství v 3. etapě HMU

- povinnost členských států přijmout euro
- musí naplnit tzv. **konvergenční kritéria** = hospodářské a politické (právní) podmínky, které musí ČS splnit
- **dočasné výjimky**
 - členské státy, které nesplňují konvergenční kritéria
 - ve SFEU: „členské státy, na které se vztahuje výjimka“ (čl. 139-144 SFEU)
 - nejsou sankce
- **trvalá výjimka** – Dánsko (dříve i UK)
 - tzv. opt-out
 - stanoveno v Protokolu k Maastrichtské smlouvě

Konvergenční kritéria

- dlouhodobě udržitelný stav veřejných financí
- cenová stabilita
- dlouhodobé úrokové sazby
- účast v systému měnových (směnných) kurzů

Konvergenční kritéria

- na předchozím slide – monetární a fiskální kritéria
- alespoň jednou za dva roky – podává se zpráva Radě o pokroku
- **institucionální** kritérium – nezávislost centrálních národních bank na vládní moci

1) Dlouhodobě udržitelný stav veřejných financí

- fiskální kritérium
- 2 složky:
 - poměr schodku veřejných financí k HDP (veřejný deficit) – max. 3 %, tj. rozdíl příjmů a výdajů
 - poměr veřejného vládního dluhu k HDP (celkové veřejné zadlužení) – max. 60 %; tj. závazky vůči věřitelům
- veřejný rozpočet – stát, ÚSC, veřejné fondy

- ČR: plněno do r. 2019, následně formálně jen druhá složka
- první složka k hodnocení k r. 2022 nesplněna – poměr přesáhl přes 4,5 % (2020, 2021 – důsledek pandemie covid a vládní stabilizační/podpůrné politiky, 2022 vliv i humanitárních výdajů v souvislosti s Ukrajinou)

Tabulka 1.2: Stav veřejných financí

salda a dluh sektoru vládních institucí, v % HDP

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
									<i>Predikce</i>	<i>Predikce</i>
Hodnota kritéria salda	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Česká republika	-2,1	-0,6	0,7	1,5	0,9	0,3	-5,8	-5,1	-4,6	-4,3
Hodnota kritéria dluhu	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0
Česká republika	41,9	39,7	36,6	34,2	32,1	30,0	37,7	42,0	43,9	46,1

Pozn.: Přesné vymezení tohoto kritéria je uvedeno v Příloze A.

Zdroj: ČSÚ (2022). Výpočet a predikce MF ČR (2022a).

2) Cenová stabilita

- nutnost stabilizovat národní měnu
- patrná z míry inflace (harmonizovaný index spotřebitelských cen)
- průměrná míra inflace za rok, který předchází hodnocení
- kritérium: inflace tří členských států s nejlepšími výsledky v této oblasti a je povoleno překročení o 1,5 %

- ČR: 2013 až 2016 a pak 2018 splnila, ale od té doby nikoliv
- hodnocení ke konci r. 2022: nesplněno (trh práce, růst mezd a cen výrobních vstupů a energií, energetická a potravinová krize – ceny potravin, pohonných hmot, elektřiny, služeb, nemovitostí)
- predikce 2023

Tabulka 1.1: Spotřebitelské ceny

harmonizovaný index spotřebitelských cen, průměr posledních 12 měsíců proti průměru předchozích 12 měsíců ke konci období, růst v %

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
									Predikce	Predikce
Průměr 3 zemí EU s nejnižší inflací *	-0,2	-0,9	-0,8	0,6	0,7	0,4	-1,0	0,7	7,0	3,8
Hodnota kritéria	1,3	0,6	0,7	2,1	2,2	1,9	0,5	2,2	8,5	5,3
Česká republika	0,4	0,3	0,6	2,4	2,0	2,6	3,3	3,3	14,4	9,5

Pozn.: * Přesněji tři členské země s nejlepšími výsledky v oblasti cenové stability, viz Příloha A. Pro rok 2022 to byly Dánsko, Finsko, Francie a pro rok 2023 Dánsko, Lucembursko a Malta. V návaznosti na metodiku výjimek uplatňovanou v konvergenčních zprávách ECB byly z výpočtu kritéria v roce

3) Dlouhodobé úrokové sazby

- překročení max. 2 % průměru tří členských států s nejlepší úrokovou mírou
 - odborně: výnosy z dluhopisů s průměrnou zbytkovou splatností 10 let nepřesáhnou o více než 2 procentní body průměr výnosů z dluhopisů ve třech zemích EU
- ČR: k roku 2021 dlouhodobě plněno, ale následně zvyšování základních úrokových sazeb ČNB (došlo k nárůstu výnosu státních dluhopisů) vs. ECB od poloviny roku 2022 zvedla základní úrokové sazby

Tabulka 1.3: Dlouhodobé úrokové sazby státních dluhopisů
výnosy státních dluhopisů se zbytkovou splatností 10 let, průměr 12 měsíců, v %

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
									Predikce	Predikce
Průměr 3 zemí EU s nejnižší inflací *	1,8	1,8	2,1	1,3	2,1	1,3	0,7	0,6	1,3	1,2
Hodnota kritéria	3,8	3,8	4,1	3,3	4,1	3,3	2,7	2,6	3,3	3,2
Česká republika	1,6	0,6	0,4	1,0	2,0	1,6	1,1	1,9	4,5	5,2

Pozn.: * Přesněji nejvýše tři členských zemí s nejlepšími výsledky v oblasti cenové stability (viz Příloha A).
Zdroj: Eurostat (2022b), EK (2022a, 2022b). Výpočet a predikce MF ČR (2022a).

4) Účast v systému směnných kurzů

- nutnost 2 roky setrvat v evropském mechanismu směnných kurzů
 - udržování národních měn členského státu – udržení ve flukтуаčním pásmu od parity (stanovený střední kurz) – k euru (+ - 15 %)
-
- ČR: zatím se neúčastní uvedeného mechanismu
 - hypoteticky se pohybuje ČR okolo pásma

Evropská centrální banka

- v roce 1999 nahradila Evropský měnový institut
- právní základ: článek 13 SEU, dále rozváděno v SFEU, statut ECSB a ECB
- Evropský systém centrálních bank = Evropská centrální banka + národní banky všech ČS
 - **udržuje cenovou stabilitu** – prvořadý cíl (nízká inflace)
 - podporuje obecné hospodářské politiky
 - vymezuje a provádí měnovou politiku Unie
 - provádí devizové operace
 - drží a spravuje oficiální devizové rezervy členských států
 - podporuje plynulé fungování platebních systémů

Evropská centrální banka

Nemusíte znát

– orgány ECB:

- **Rada guvernérů** – 6 členů Výkonné rady a guvernéři centrálních národních bank zemí eurozóny – reprezentují zájmy EU, předseda = prezident ECB; rozhoduje o základních úrokových sazbách ECB a přijímá rozhodnutí pro provádění měnové politiky
- **Výkonná rada** – 6 členů (prezident, viceprezident, 4 další) – připravuje zasedání Rady guvernérů, provádí rozhodnutí Rady guvernérů, dává pokyny centrálním národním bankám, běžná činnost ECB
- **Generální rada** – prezident, viceprezident ECB a guvernéři všech ČS

– ECB i národní centrální banky musí být nezávislé

- institucionálně (čl. 130 SFEU)
- osobně
- finančně

ECB – Franfurkt nad Mohanem

Donucení (vynucení) v právu EU

část překopírována z první prezentace

Úvodní otázky

- 1. Zamyslete se, kdo všechno může porušit pravidla – normy EU. Můžete i Vy se dopustit porušení práva EU?*
- 2. Které orgány EU řeší porušování pravidel (práva) EU? Jsou to jenom orgány EU? Mohou toto porušení řešit i soudy členských států (např. Městský soud v Brně)?*
- 3. Jaká je role evropského veřejného ochránce práv (tzv. evropský ombudsman)? Můžete se ně něj obrátit i Vy? Pokud ano, v jaké záležitosti?*

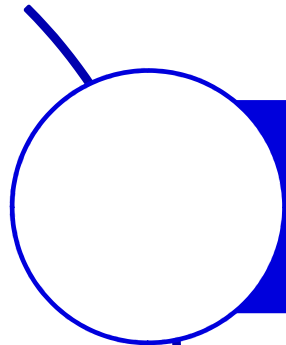
Poruší pravidla EU může

Osoby (fyzické – lidé, právnické – společnosti)

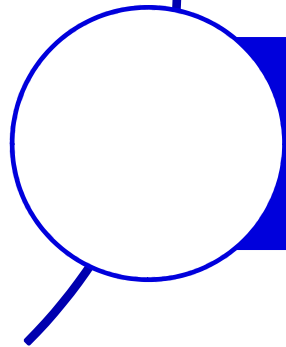
Stát a jeho orgány

Orgány EU

Orgány EU řešící spory

Evropská komise

Soudní dvůr EU

Porušení práva jednotlivcem

- Podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů platí, že má spotřebitel právo ve lhůtě 14 dnů odstoupit od smlouvy uzavření na dálku nebo mimo obchodní prostory bez uvedení důvodu. Kdo (který orgán) bude podle Vás rozhodovat, pokud Vám obchodník neumožní odstoupit od smlouvy v uvedené lhůtě?

Porušení práva jednotlivcem II

- Podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (GDPR) mají i školy povinnost nakládat s osobními údaji žáků v souladu s tímto nařízením. Učitel školy pořídil na školním výletě fotografie, které umístil na web školy. Zákonný zástupce jednoho žáka, který byl na vícero fotografiích zachycen, však ale nedal souhlas s uveřejněním fotografií na web školy. Kdo bude podle Vás řešit případný spor, pokud učitel z webu školy fotografie nestáhne, neboť ostatních 25 zákonných zástupců žáků souhlasilo?

Příklad 3 vynucování vůči jednotlivci

1. Jaká je role Evropské komise v tomto případě?
2. Zamyslete se nad situací, ve které společnost Google nesouhlasí s uloženou pokutou. Co může Google udělat?
3. Bez ohledu na realitu předpokládejme, že pokuta byla potvrzena. Společnost Google však odmítá pokutu zaplatit. Má Evropská unie prostředky státního donucení, jak může pokutu vymáhat? Pokud ne, kdo pokuty vymáhá?
4. Může Evropská komise uložit pokutu i fyzické osobě – tedy Vám, občanům EU?

Porušení jednotlivcem

– Fyzické osoby (lidé)

- v podstatě jakékoliv porušení povinnosti plynoucí z toho, co reguluje EU a dopadá na nás
- řeší vnitrostátní orgány členských států (typicky soudy, ne však výlučně – ústřední správní úřady, ústřední orgány státní správy)

– Právnícké osoby (společnosti, „firmy“)

- porušení pravidel hospodářské soutěže
- role Evropské komise – správní řízení – pokuta (až 10 % obrátu) – nesouhlasí-li: žaloba k Tribunálu (pokuta se zruší, potvrdí, sníží) – lze se odvolat k Soudnímu dvoru
- problém vynucení, aby pokuta byla zaplácena (EU na to nemá své orgány)

Porušení státem

- nejvíce žalob – stát neimplementuje směrnici – vůbec/včas/řádně
- kterýkoliv státní orgán
- řeší **Evropská komise na základě:**
 - STÍŽNOST ZE STRANY JEDNOTLIVCŮ (OSOB) – NEJVÍCE
 - VLASTNÍ ČINNOST EVROPSKÉ KOMISE

Parlament nestíhá a Česku hrozí miliardy pokut od EU, upozornil Šalomoun

🕒 12. července 2022 9:59, aktualizováno 12:39

Evropská komise vede vůči Česku 19 řízení kvůli tomu, že zákonodárci nestíhají v daných termínech schválit legislativu vycházející z evropských směrnic. Státu proto podle ministra pro legislativu Michala Šalomouna hrozí pokuty teoreticky až ve výši miliard korun. Šalomoun to řekl před schůzí Sněmovny.

Postup v případě porušení státem

Nemusíte znát

- EK zahájí řízení tzv. z úřední povinnosti
- posílá oficiální výstražný dopis ČS

- ČS sděluje připomínky (má tak udělat na základě toho dopisu – lhůta 2 měsíce od doručení dopisu zpravidla)

- EK, není-li spokojena, vydává odůvodněné stanovisko
- Pokud stát nadále porušuje, může se stát dostat k SD

Postup v případě porušení státem

Nemusíte znát

- EK může (nemusí) podat žalobu k SD na stát
- SD – jen: došlo/nedošlo k porušení práva

- ČS nerespektuje rozsudek SD
- EK další odůvodnění stanovisko (+ lhůta ke sjednání nápravy)

- EK může podat druhou žalobu už s návrhem pokuty
- SD může vydat nový rozsudek s uložením pokuty

Pokuty

[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0913\(01\)&from=CS](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0913(01)&from=CS)

Nemusíte znát

jednorázová (paušální částka)

periodická (penále)

jednorázová i periodická

Nemusíte znát

- 1) Řecká republika tím, že nepřizpůsobila čl. 2 odst. 1 a článek 3 zákona č. 3037/2002 zavádějící zákaz, pod hrozbou trestních nebo správních sankcí stanovených v článcích 4 a 5 téhož zákona, instalovat a provozovat veškeré elektrické, elektromechanické a elektronické hry, včetně veškerých počítačových her, na všech veřejných nebo soukromých místech s výjimkou kasin ustanovením článků 28 ES, 43 ES a 49 ES, jakož i článku 8 směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/34/ES ze dne 22. června 1998 o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/48/ES ze dne 20. července 1998, nečinila veškerá opatření nezbytná k vyhovění rozsudku Soudního dvora ze dne 26. října 2006, Komise v. Řecko (C-65/05), a nesplnila tak povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 228 ES.
- 2) Řecké republice se ukládá povinnost zaplatit Komisi na účet „Vlastní zdroje Evropského společenství“ penále ve výši 31 536 eur za každý den prodlení s provedením opatření nezbytných k vyhovění výše uvedenému rozsudku Komise v. Řecko, a to ode dne vyhlášení tohoto rozsudku až do dne splnění povinností vyplývajících z uvedeného rozsudku Komise v. Řecko.
- 3) Řecké republice se ukládá povinnost zaplatit Komisi na účet „Vlastní zdroje Evropského společenství“ paušální částku ve výši tři milionů eur.
- 4) Řecké republice se ukládá náhrada nákladů řízení.

Co když stát neplatí pokuty?

- stalo se poprvé až v roce 2022
- cesta přes **dotace, fondy**
- neplést s čl. 7 SEU
 - určitá práva, která pro dotyčný stát vyplývají z použití Smluv, včetně hlasovacích práv zástupců jeho vlády v Radě, mohou být **pozastavena**
 - existuje zřejmé nebezpečí, že některý členský stát závažně poruší hodnoty typu úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin (čl. 2 SEU)

Nemusíte znát

Spory mezi státy – příklad Důl Turów

- hnědouhelný lom – těžba hnědého uhlí, dalších materiálů a hornin
- duben 2021: povolení na těžbu prodlouženo (do 2044)
- Polsko: je to racionální hospodaření – zajistí mj. fungování elektrárny, práci lidem
- ČR: zdravotní problémy i českým občanům, ohrožení životního prostředí, obavy z hluku, prašnosti, ztráty pitné vody

Nemusíte znát

Location of the Turow mine

Důl Turów

Nemusíte znát

- od 2016 se řešilo rozšiřování dolu i s českou stranou
- listopad 2019: ČR nesouhlasné stanovisko
- prosinec 2020: EK – Polsko neposoudilo správně vliv na životní prostředí, chyby v informování o záměrech sousední státy
- únor 2021: ČR podala žalobu k SD
- květen 2021: SD – předběžné opatření – zastavit těžbu
- září 2021: SD pokuta pro Polsko: 500 000 EUR DENNĚ
- listopad 2021: EK vyzvala Polsko k zaplacení pokuty (Polsko dobrovolně neplatilo, těžbu nezastavilo s argumentem ekonomických důsledků)

Důl Turów

Nemusíte znát

- leden 2022: 60 mil. EUR – cca 1,5 mld. CZK, EK jednala – strhla část částky Polsku z dotací
- Polsko bylo první zemí, která se neřídila rozsudkem SD
- únor 2022: dohoda o podmínkách těžby mezi ČR a Polskem, ČR dostane finanční kompenzaci

Czechów nie obsługujemy. Poláci těžce nesou spor o důl Turów

Evropský veřejný ochránce práv

Článek 43

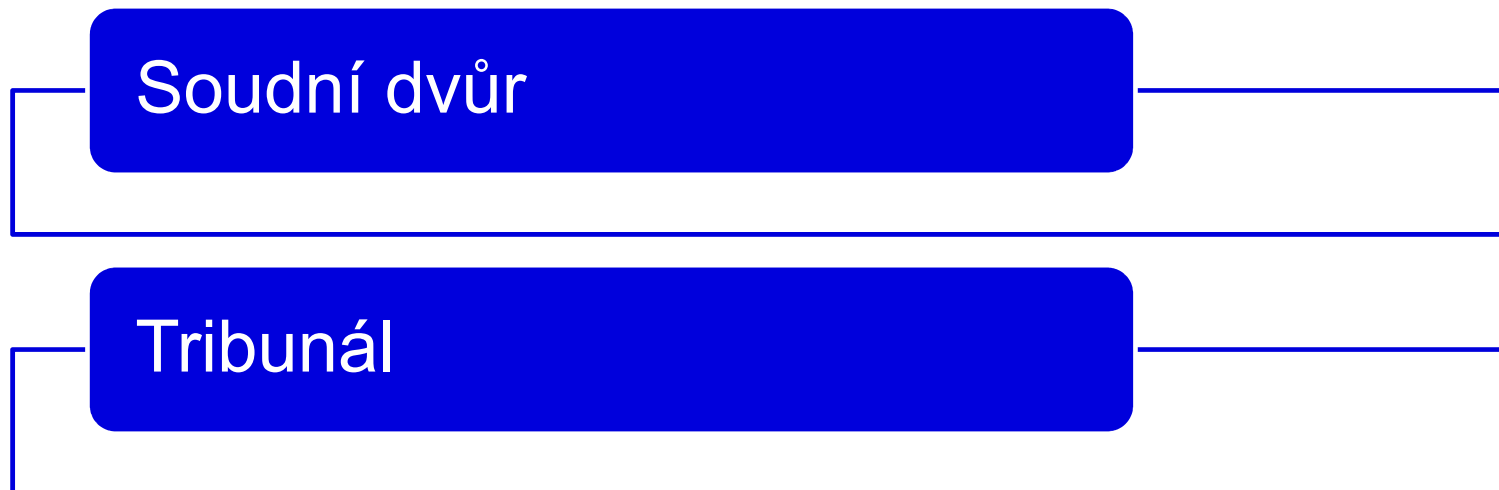
Evropský veřejný ochránce práv

Každý občan Unie a každá fyzická osoba s bydlištěm nebo právnická osoba se sídlem v členském státě má právo obracet se na evropského veřejného ochránce práv v případě nesprávného úředního postupu orgánů, institucí nebo jiných subjektů Unie, s výjimkou Soudního dvora Evropské unie při výkonu jeho soudních pravomocí.

- upravuje LZP EU a SFEU
- musí být porušeno pravidlo EU
- není to odvolání při nespokojenosti s vnitrostátním ombudsmanem

Soudní dvůr EU

- v minulosti jiná soustava
- Soudní dvůr EU = označení pro soustavu soudů

Tribunál

- dříve jako Soud prvního stupně (dnes toto označení už ne)
- rozhoduje o **žalobách jednotlivců** (NE ČS či orgánů EU)
- ale ne, že jednotlivec bude žalován, to ne!
- lze podat opravný prostředek k Soudnímu dvoru
- 54 soudců

Soudní dvůr

- 27 soudců – nezávislí na členském státě
- 6 let, volí předsedu
- kromě soudců tzv. **generální advokáti** – stanovisko k řešení případů – vyloženě právní rozbor (a skutkový), formulují návrh rozhodnutí (pro soudce ale nezávazné)

Soudní dvůr EU obecně

- jednacím jazyk – jazyk kteréhokoliv ČS může být
- řeší spory
- zajišťuje jednotný výklad pravidel (práva) EU
- funkce „ústavního (správního) soudu EU“
- **NESLOUŽÍ K ODVOLÁNÍ Z ČLENSKÝCH STÁTŮ !!!**

